



REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 30. decembra 2019. godine
Br. ref.:RK1493/19

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI112/18

Podnosilac

Mehrije Rexha

**Ocena Ustavnosti Presude Vrhovnog suda Kosova ARJ-UZVP. br.
43/2018 od 26. juna 2018. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Mehrije Rexha sa mestom stanovanja u Prištini (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa Hasan Rexha, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava Presudu Vrhovnog suda Kosova ARJ-UZVP. br. 43/2018 od 26. juna 2018. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se smatra da su povređena prava podnositeljki zahteva zagantovana članom 21 [Opšta načela], stava 5, člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], kao i članom 46 [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) a u vezi sa članom 1 Protokola 1 Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. stavovima 1 i 7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, na članu 47 [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 6. avgusta 2018. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev pred Ustavnim sudom republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 16. avgusta 2018. godine, Predsednica suda je imenovala sudiju Remzije Istrefi-Peci za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bekim Sejdiu (predsedavajući), Radomir Laban i Nexhmi Rexhepi.
7. Dana 3. septembra 2018. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva i Vrhovni sud o registraciji zahteva.
8. Dana 11. decembra 2019. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je predložilo sudu neprihvatljivost zahteva

Pregled činjenica

9. U vezi sa slučajem koji je pred nama, sprovedeno je tri seta postupaka.

Odluke u parničnom postupku

10. Jednog neodređenog dana, podnositeljka zahteva je podnela tužbu za potvrdu vlasništva nad poslovnim prostorom koji se nalazi u ulici "Majke Tereze" br. 49/10 u Prištini, u površini od 135,45 m² (u daljem tekstu: poslovni prostor), uzimajući za osnov jedan kupoprodajni ugovor od 12. marta 1999. godine. Kao tuženi u ovoj tužbi je Javno Stambeno Preduzeće (u daljem tekstu: JSP).

11. Dana 22. marta 2006. godine, Opštinski sud u Prištini je Presudom C. br. 602/04 usvojio tužbeni zahtev podnositeljke zahteva i potvrdio je da je podnositeljka zahteva vlasnica tog poslovnog prostora. Vlasništvo je potvrđeno na osnovu ugovora o kupoprodaji nepokretne imovine od 12. marta 1999. godine, koje je podnositeljka zahteva podnela kao dokaz pred Opštinskim sudom. Samim tim, Opštinski sud je obavezao JSP da prepozna pravo vlasništva podnositeljki zahteva kao i da joj omogući registraciju tog poslovnog prostora u katastarskim knjigama.

Odluke u vezi sa krivičnim postupkom

12. Dana 7. februara 2007. godine, Opštinsko javno tužilaštvo u Prištini je, optužnicom PP. br. 4064-4/2006 kao i predlogom optužnice 796-11/2007 od 16. februara 2007. godine, optužilo podnositeljku zahteva za krivično delo *“legalizacija lažnog sadržaja”*.
13. Dana 19. februara 2007. godine, Opštinski sud u Prištini je, Presudom P. br. 219/07 proglasio podnositeljku zahteva krivom zbog izvršenja krivičnog dela *“legalizacija lažnog sadržaja”* za koje je podnositeljka bila kažnjena kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca, a koja kazna joj je zamenjena novčanom kaznom u sumi od 1350 Evra.
14. Opštinski sud u Prištini je obrazložio da: *“[podnositeljka zahteva] je stavila u zabludu Opštinski sud sa sadržajem neistinitih dokumenata koji je na osnovu tih dokumenata kao nadležni organ doneo presudu C. br. 602/04 [...]”* Iz dokaza je utvrđeno da je podnositeljka zahteva podnela *“[...] dokumenta sa neistinitim sadržajem”* kao i da ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora od 12. marta 1999. godine *“[...] ima neregularnosti jer se obrazac ugovora i izračunavanje cene ne slažu, potpis na ugovoru je sumnjiv, u knjizi protokola ima ispravki kao i u računovodstvu JSP-a nema nikakvog plaćanja izvršenog od [podnositeljke zahteva] na osnovu ovog ugovora”*.
15. Opštinski sud u Prištini je takođe, na osnovu člana 114 Privremenog zakonika o Krivičnom postupku Republike Kosova (u daljem tekstu: PZKPK), poništio Presudu Opštinskog suda u Prištini C. br. 602/04 od 22. marta 2006. godine i takođe je poništio ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora od 12. marta 1999. godine. Oštećeni JSP i S.R. (koja se u ovom postupku predstavila kao oštećena straga i koja je tvrdila da je ona vlasnica ovog poslovnog prostora), su upućeni na redovan građanski pravni spor radi realizacije njihovih imovinsko pravnih zahteva.
16. Jednog neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je podnela žalbu Okružnom sudu u Prištini navodeći bitne povrede odredbi krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje kao i povrede krivičnog zakonika.
17. Dana 24. februara 2010. godine, Okružni sud u Prištini je Presudom AP. br. 468/2007 utvrdio da je žalba podnositeljke zahteva neosnovana. Okružni sud je, pozivajući se u potpunosti na činjenično stanje, obrazložio sledeće: *“[prvostepeni sud] je pravilno primenio i krivični zakon kada je našao da se u radnjama [podnositeljke zahteva] nalaze svi elementi dela legalizacija lažnog*

sadržaja iz člana 334, stav 1 KZK-a, dakle i u tom smislu žalbe [...] nisu osnovane”.

18. Jednog neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za zaštitu zakonitosti protiv dve presude nižestepenih sudova.
19. Dana 23. avgusta 2010. godine, Vrhovni sud Kosova je Presudom Pkl. br. 42/2010 odobrio zahtev za zaštitu zakonitosti kao osnovan i izmenio je pravnu karakteristiku krivičnog dela, sa legalizacije neistinitog sadržaja u krivično delo falsifikovanje dokumenata iz člana 332 stav 1 ZKZ-a. Vrhovni sud je *“odbio optužbu protiv podnositeljke zahteva zbog apsolutne zastarelosti jer u vreme kada je drugostepeni sud odlučivao u vezi sa žalbama za ovo krivično delo (falsifikovanje dokumenata) prošao je rok apsolutne zastarelosti.*
20. Konkretno, Vrhovni sud je obrazložio da su radnje podnositeljke zahteva *“predstavljane ugovora o kupoprodaji stana sa falsifikovanim potpisima u parničnom postupku, kao dokaz su bez ikakve sumnje nezakonite i inkriminišuća dela zato što je ovaj ugovor njoj koristio kao dokaz o vlasništvu u parničnom postupku”.* Samim tim, Vrhovni sud je obrazložio da se radnje podnositeljke zahteva ne mogu okarakterizovati kao *“legalizacija lažnog sadržaja”* već kao *“falsifikovanje dokumenata”.* Vrhovni sud je naglasio da za krivično delo *“falsifikovanje dokumenata”* mi ovde govorimo o krivičnom delu za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine, a za koje bi relativna zastarelost bila dve godine a apsolutna zastarelost je četiri godine, stoga je utvrdio da je u predmetu podnositeljke zahteva nastupila zastarelost krivičnog gonjenja.

Odluke u postupku administrativnog spora

21. Na osnovu spisa predmeta, jednog neodređenog datuma, S.R. je podnela žalbu u Katastarskoj Agenciji Kosova, tražeći da se poništi registracija poslovnog prostora i da se ovaj prostor registruje na njeno ime.
22. Dana 14. maja 2012. godine, Katastarska Agencija Kosova (u daljem tekstu: KAK) je odlukom 04/252/12 usvojila žalbu S.R. i poništila je registraciju ovog dela zgrade u Registru prava nad nepokretnom imovinom na ime podnositeljke zahteva. Po KAK-u, ni podnositeljka zahteva a ni druga strana S.R. nemaju odgovarajuću dokumentaciju da bi registrovali imovinu i takođe je obrazložila da na osnovu člana 3.4 stava (iii) Zakona 2002/5 o Osnovanju registra za prava na nepokretnu imovinu (u daljem tekstu: ZOPNI) predviđeno je da se zahtev za registraciju odbije u slučaju kada je validnost zahteva ili neki drugi odgovarajući dokument doveden u pitanje. U vezi sa tim, KAK je naglasio da je validnost ugovora o kupoprodaji poslovnog prostora doveden u pitanje nakon sudskih odluka u krivičnom postupku.
23. Jednog neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je podnela tužbu pred Osnovnim sudom u Prištini/Odeljenje za Upravna pitanja, za poništenje gore navedene odluke KAK-a, navodeći da je njeno pravo na imovinu na nezakonit način oduzeto od nje.

24. Dana 7. marta 2017. godine, Osnovni sud u Prištini/Odeljenje za upravna pitanja je Presudom A. br. 813/2012 odbio tužbeni zahtev podnositeljke zahteva i ostavio je na snagu rešenje tuženog organa – Katastarske Agencije Kosova. Osnovni sud u Prištini/Odeljenje za Administrativna pitanja je odbilo tužbeni zahtev podnositeljke zahteva zasnivajući odluku na članovima, 2, 3.2, 3.4 i 3.7 ZOPNI-akao i na članu 5 Administrativnog Uputstva br. 2004/3. Osnovni sud u Prištini je takođe obrazložio da je Presuda Opštinskog Suda C. br. 602/04 od 22. marta 2006. godine na osnovu koje je registrovana nepokretna imovina (poslovni prostor) poništena krivičnom Presudom Opštinskog suda u Prištini P. N219/07 od 19. juna 2007. godine, i citira stav II Presude Vrhovnog suda P. br. 42/2010 od 23. avgusta 2010. godine koji *“usvaja protivljenje strane (podnositeljke zahteva) u vezi sa krivičnim gonjenjem zbog apsolutne zastarelosti dok u stavu II ove presude ocenjuje da radnje kao što su predstavljanje ugovora o kupoprodaji stana od strane Mihrije Rexhe, čini elemenat krivičnog dela falsifikovanja dokumenta po članu 332 stav 1 ZPP-a. Stoga, na osnovu ovoga, tužiocu je odbijeno pravo registracije gore navedene imovine u Registru prava nad nepokretnom imovinom po članu 3.4 stav (iii) Zakona br. 202/5”*.
25. Jednog neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je podnela žalbu pred Apelacionim sudom protiv Presude Osnovnog suda u Prištini A. br. 813/2012.
26. Dana 12. avgusta 2017. godine, Apelacioni sud Kosova je Presudom AA. br. 189/2017, odbio kao neosnovanu žalbu podnositeljke zahteva, i usvojio je u potpunosti stav prvostepenog suda. Apelacioni sud je između ostalog obrazložio da *“dokazi na osnovu kojih bazira svoje pravo [podnositeljka zahteva] kao što je ugovor o kupoprodaji [poslovnog prostora] nije validan, ova činjenica je potvrđena na osnovu Presude Opštinskog suda u Prištini P.N. br. 219/07, kojom je poništena Presuda istog suda [...]*”.
27. Jednog neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za vanredno razmatranje protiv Presude Apelacionog suda AA. br. 189/2017.
28. Dana 26. juna 2018. godine, Vrhovni sud Kosova je Presudom ARJ-UZVP. br. 43/2018, odbio kao neosnovan zahtev za vanredno razmatranje podnositeljke zahteva uz obrazloženje da član 3.2 ZOPNI zahteva da podnosilac podnese odgovarajuću dokumentaciju kojom podržava pravo na imovinu. Vrhovni sud se takođe pozvao i na član 5 Administrativnog Uputstva br. 2004/3 koji određuje pravne osnove za registraciju i koji se zasniva na validnom dokumentu od strane jednog kompetentnog organa kao i zakonske transakcije koja je u skladu sa odredbama zakona na snazi.
29. Na kraju, Vrhovni sud je obrazložio da se podnositeljki zahteva sa pravom odbio zahtev za poništenje odluke KAK-a od strane nižestepenih sudova zato što podnositeljka zahteva *“nije predstavila validne dokaze”* i u vezi sa ugovorom o kupoprodaji *“utvrđeno je da sadrži elemente krivičnog dela falsifikovanja”* na osnovu Presuda redovnih sudova u krivičnom postupku.

Navodi podnositeljke zahteva

30. Podnositeljka zahteva tvrdi da su joj osporenim odlukom povređena njena prava koja su zagantovana članom 21 [Opšta načela], stavom 5 člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], kao i stavovi 1-4 člana 46 [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1 Protokola 1 EKLJP-a.
31. Dalje, podnositeljka zahteva tvrdi da su povređeni i članovi „1, 2, 4, 8, 10, 20 i 37 Zakona o Osnovnim Svojinsko-Pravnim Odnosima; odredbe članova 38. 39 i 97 Zakona o Vlasništvu i Drugim Stvarnim Pravima; član 3.2 Zakona br. 2012/5 o Osnivanju registra za prava na nepokretnu imovinu; član 4 Zakona o izmenama i dopunama zakona br. 2012/5 o Osnivanju registra za prava na nepokretnu imovinu“.
32. Podnositeljka zahteva u početku tvrdi da je Katastarska Agencija Kosova Odlukom 04/252/12 skinula njoj van postupka i na arbitraran način titulu vlasništva.
33. Podnositeljka zahteva povezuje gore navedene tvrdnje sa činjenicom da je, po njoj, Vrhovni sud Presudom UZVP. br. 43/2018 od 26. avgusta 2018. godine, povredio njeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zbog činjenice da nije uzeo za osnov da je optužnica protiv nje bila odbijena. Dalje, podnositeljka zahteva navodi da po principu *“in dubio pro reo”*, svako lice koje je osumnjičeno za krivično delo, smatra se nevinim sve dok se ne potvrdi krivica tog lica pravosnažnom odlukom i po njoj *“[...] navedene presude Vrhovnog suda su izmenjene i kao takve ne predstavljaju nekakav dokaz u vezi sa krivičnom odgovornošću”*.
34. Podnositeljka naglašava da, naime, njoj nije suđeno i ona nije proglašena krivom, stoga tvrdi da postoji ustavna povreda zbog činjenice da je protiv nje odbijena optužnica dok je Vrhovni sud tokom obrazloženja *“naveo da je [podnositeljka zahteva] proglašena krivom u krivičnom postupku i zbog toga bi joj se trebao ukinuti vlasnički naslov.”*
35. Podnositeljka dalje tvrdi da je ista sudska instances u krivičnom postupku ne može da poništi pravosnažnu odluku i ovo mogu da urade samo više sudske instance.
36. Podnositeljka zahteva navodi da *“[...] ne mogu se naći elementi krivičnog dela ili suđenje po predmetu u slučaju kada je optužnica odbijena [...]*
37. Na kraju, podnositeljka zahteva traži od Suda da proglasi nevažećom Presudu Vrhovnog suda ARJ-UZVP br. 43/2018 i da istu vrati Vrhovnom sudu na ponovno razmatranje.

Relevantne zakonske odredbe

ZAKON BR. 2002/5 O OSNIVANJU REGISTRA ZA PRAVA NA NEPOKRETNU IMOVINU IZMENJEN I DOPUNJEN ZAKONOM BR. 04/L-009 O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA BR. 2002/05 O OSNIVANJU REGISTRA ZA PRAVA NA NEPOKRETNU IMOVINU

Član 2
[Prava na Nepokretnu svojinu]

2.1 Prava na nepokretnu svojinu, regulisana na osnovu odredaba primenjivog zakona, koja se odnose na zemlju, zgrade i stanove (u daljem tekstu: "nepokretna svojina") upisaće se u Registar.

2.2 Prava na nepokretnu svojinu obuhvaćaju:

- a. svojinu;*
- b. hipoteku;*
- c. službenosti; i*

Član 3 *[Upis prava na Nepokretnu Svojinu]*

3.1 Zahtevi za upis prava na nepokretnu svojinu bit će pismeno podneti OKK-a u opštini gde se nalazi odnosna nekretnina. OKK potvrdit će datum i vreme prijema zahteva za upis.

3.2 Podnosilac zahteva za upis prava na nepokretnu svojinu, priložit će zahtevu neophodnu dokumentaciju koja podržava prava na nepokretnu svojinu, kao što je određeno primenjivim zakonom shodno članu 3.7 ovog zakona.

[...]

3.4 OKK odbit će registraciju ukoliko priložena dokumentacija nije dovoljna da dokaže da je:

- (i) podnosilac zahteva nosioc prava na nepokretnu svojinu;*
- (ii) zahtev i priložena dokumentacija sadrže očigledne nepravilnosti;*
- (iii) verodostojnost zahteva ili bilo kog drugog pratećeg dokumenta u pitanju; ili/ako*
- (iv) dokumentacija nekompletna i da nema valjanu osnovu za registraciju.*

[...]

3.7 Prava na nepokretnu imovinu koja se predviđaju prema članu 2. zakona upisuju se na osnovu:

- a). pravosnažne sudske odluke;*
- b). odluke državnog upravnog organa;*
- c). ugovora o prenosu prava na nepokretnu imovinu overenu od strane nadležnog organa*
- d). odluke ili ugovora o privatizaciji izdatih od strane Kosovske agencije za privatizaciju;*
- e). odluke Komisije za ponovno uspostavljanje katastra;*
- f). odluke Komisije za uređenje zemljišta; i*
- g). drugog dokumenta na osnovu kojeg se posebnim zakonima predviđa registracija imovinskih prava.*

**ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO MJS BR. 2004/03 - O PRIMENI
ZAKONA O OSNIVANJU REGISTRA ZA PRAVA NA NEPOKRETNU
IMOVINU**

Član 5
[zakonski osnov za registraciju]

5.1 Registracija jednog prava nad nepokretnim vlasništvom se može zasnivati na:

- i) validnom dokumentu izdatom od nadležnog organa (sudskog ili upravnog)*
- ii) konačnoj odluci nadležnog suda;*
- iii) zakonskom prenosu, koji je u skladu sa odredbama zakona na snazi.*

PRIVREMENI ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU KOSOVA

Član 114

Ako se imovinsko-pravni zahtev odnosi na poništavanje određene pravne transakcije, a sud ustanovi da je zahtev osnovan, nalaže u presudi potpuno ili delimično poništavanje te pravne transakcije sa posledicama koje iz toga mogu da proisteknu, bez prejudiciranja prava trećih lica.

Prihvatljivost zahteva

- 38. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
- 39. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

- 40. U nastavku, Sud razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti utvrđene Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na članove 47. [Individualni zahtevi] 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

1. “Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. *Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva*“.

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

41. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana i da osporava akt javnog organa, nakon što je iscrpela sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnositeljka zahteva je takođe razjasnila osnovna prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređene u skladu članom 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima utvrđenim u članu 49. Zakona.
42. Međutim, Sud treba dalje da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u pravilu 39 Poslovnika, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Pravilo 39 [Kriterijum o prihvatljivosti], stav(2) Poslovnika određuje da:

“(2)Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.”

43. Sud podseća da podnositeljka zahteva u suštini navodi da su njoj povređena ustavna prava zbog dva razloga: (i) navodi da je povređeno njeno pravo na pretpostavku nevinosti, kao što je to zagarantovano stavom 5 člana 31 Ustava, jer, kako ona tvrdi, redovni sudovi nisu uzeli u obzir činjenicu da je optužnica protiv nje odbijena i njoj nije suđeno i ona nije proglašena krivom za krivično delo i (ii) ukidanja na arbitraran način i van svakog postupka naslova vlasništva nad poslovnim prostorom, kao posledicu povrede njenog prava na pretpostavku nevinosti. Podnositeljka zahteva takođe tvrdi da ista sudska instances u krivičnom postupku ne može da poništi pravosnažnu presudu, odnosno, Presudu P. br. 219/07 Opštinskog suda u Prištini.
44. Sud, pre svega, naglašava da će prilikom adresiranja navoda podnositeljke zahteva, primenjivati standarde sudske prakse Evropskog Suda za Ljudska Prava (u daljem tekstu: ESLJP), u skladu sa kojima, na osnovu člana 53 [Tumačenje odredbi Ljudskih prava] Ustava, je obavezan da tumači osnovna prava i slobode koje su zagarantovane Ustavom.

(i) U vezi sa navodima za pretpostavku nevinosti kako je to predviđeno u stavu 5 člana 31 Ustava

45. Sud, uzimajući u obzir da se suština navoda podnositeljke zahteva tiče pitanja pretpostavke nevinosti u vezi sa postupkom upravnog spora, pre svega, podseća na stav 5 člana 31 Ustava koji određuje: “*Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom*”. Ovaj član je povezan i sa članom 6 stav 2 EKLJP-a koji određuje da “*Svako ko je optužen za krivično delo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže*”.
46. Polazeći od navoda podnositeljke zahteva, Sud primećuje da se ista žali u vezi sa grupom odluka koje su donete u postupku administrativnog spora, odnosno žalbi protiv odluke KAK-a kojom je poništena registracija poslovnog prostora u Registru prava nad nepokretnom imovinom na ime podnositeljke zahteva, ali, podnositeljka zahteva povezuje ovaj navod i sa grupom postupaka koji su se desili u krivičnom postupku gde je zbog instituta zastarelosti, doneta odbijajuća presuda za nju. Stoga će Sud prvi i drugi navod podnositeljke tretirati zajedno.
47. Sud podseća na praksu EKLJP-a, koja predviđa da član 6 stav 2 EKLJP-a uključuje (i) suštinski aspekt garancije i (ii) praktičan i efikasan aspekt, koji je namenjen zaštiti pojedinaca koji su oslobođeni krivične optužbe ili za koje je krivični postupak prekinut tretmanom zvaničnika ili javnih organa kao da su krivi za optužbu. (vidi *mutatis mutandis* predmet ESLJP-a *Allen protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 25424/09, Presuda od 12. jula 2013. godine, stavovi 93-94). Ovo poslednje se odnosi i na predmete čak i nakon što je krivični postupak završen, sa takozvanim „kasnijim sudskim postupkom“, (vidi *Allen protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citirano iznad, stavovi 96-97).
48. Sud primećuje da u predmetu *Vassilios Stavropoulos protiv Grčke*, ESLJP je utvrdio povredu člana 6 stav 2 zato što su upravni sudovi tumačili u korist sumnje presudu krivičnih sudova kojima je oslobođen od optužbi G. *Stavropoulis* i nisu uzeli u obzir princip *in dubio pro reo*. Upravni sudovi su se izražavali takvim pojmovima gde su prevazilazili administrativne kontekste nesporazuma i sudu ostavljali nikakvu sumnju u vezi sa navodnom svrhom G. *Stavropoulis* da ne bude uključene u njegovoj izjavi sve nekretnine koje su bile u njegovom vlasništvu. Stoga je ESLJP zaključio da njihovo obrazloženje nije spojivo sa načelom pretpostavke nevinosti (vidi predmet ESLJP-a, *Vassilios Stavropoulos protiv Grčke* br. 35522/04, Presuda od 27. septembra 2007. godine).
49. ESLJP je u predmetu *Çelik (Bozkurt) protiv Turske* ponovio da oblast delovanja člana 6 stava 2 EKLJP-a nije ograničena na krivične postupke za koje se očekuje rešenje, već se mogu produžiti i na sudske odluke koje su donete nakon završetka postupaka ili nakon oslobađanja, u tolikoj meri u kojoj su pitanja koja su navedena u ovim predmetima posledica i kojima su pridruženi navedeni krivični postupci, u kojima je podnositelj “optužen”. ESLJP je u predmetu *Çelik (Bozkurt) protiv Turske* utvrdio da jezik koji je koristio upravni sud prilikom odbijanja predmeta podnosioca je kreirao jednu “vezu” između krivičnog pitanja i administrativnog postupka, koji obrazlaže proširenje oblasti delovanja člana 6

stava 2 radi pokrivenosti potonjeg (vidi predmet ESLjP-a, *Čelik (Bozkurt) protiv Turske*, br. 34388/05, Presuda od 12. aprila 2011. godine, stav 34).

50. Sud se, uzimajući u obzir praksu ESLjP-ai uzimajući za osnov okolnosti ovog konkretnog slučaja, neće povezati sa grupom krivičnog postupka, jer podnositeljka zahteva ne osporava iste pred nama, već će tretirati grupu postupaka administrativnog spora, koje su nastale kao posledica ukidanja naslova vlasništva nad poslovnim prostorom i za koje podnositeljka zahteva smatra da su povredili njeno pravo na pretpostavku nevinosti.
51. Sud podseća da je podnositeljka zahteva Presudom u parničnom postupku Opštinskog suda u Prištini C. br. 602/04 od 22. marta 2006. godine, dobila naslov vlasništva nad poslovnim prostorom zbog jednog ugovora o kupoprodaji koji je ona predstavila tokom tog postupka, ali koji je kasnije osporen *"jer sadrži elemente krivičnog dela falsifikovanja"* tokom naknadnih krivičnih postupaka. Kao posledica toga, Presuda Opštinskog suda u Prištini C. br. 602/04 od 22. marta 2006. godine i kupoprodaji ugovor su poništeni.
52. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da su redovni sudovi tokom postupaka administrativnog spora dali odgovarajuće razloge u vezi sa njihovim odlukama, naglašavajući da ZOPNI određuje posebne osnove za registraciju nepokretnog vlasništva, i pozivajući se na predmet podnositeljke zahteva, dokument (ugovor o kupoprodaji) koji je ona predstavila pred Opštinskim sudom u Prištini [Presuda C. br. 602/04] ne sadrži njeno imovinsko pravo.
53. Štaviše, što se tiče tvrdnji podnositeljke da redovni sudovi nisu uzeli u obzir činjenicu da je protiv nje odbijena optužnica a Vrhovni sud je tokom odlučivanja *"naglasio da je [podnositeljka] proglašena krivom tokom krivičnog postupka i da joj se zbog toga mora ukinuti naslov vlasništva"*, Sud podseća na Presudu Vrhovnog Suda ARJ-UZVP. br. 43/2018 od 26. juna 2018. godine, koja je obrazložena na sledeći način:

"Polazeći od takvog stanja stvari u predmetu, a na osnovu odredbi zakona, nižestepeni sudovi su pravilno utvrdili da tužiteljka [podnositeljka zahteva] tokom postupka nije predstavila nijedan validan dokaz da bi podržala svoje navode. Dakle, ovaj sud utvrđuje da su nižestepeni sudovi pravilno primenili odredbe upravnog postupka i materijalnog prava, kada su odbili zahtev tužiteljke za poništenje odluka tužene KAK sa br. 04/252/12 od 14.05.2012. godine, jer su tvrdnje tužiteljke u suprotnosti sa činjeničnim stanjem koje je utvrđeno od strane tuženog tela I u suprotnosti sa odredbama zakona (ZOPNI) br. 2002/5 kao i AU br. 2004/3. Ovaj Sud ocenjuje kao pravilan stav nižestepenih sudova u vezi sa zahtevom tužiteljke [podnositeljke] i predstavljanjem ugovora o kupoprodaji poslovnog prostora br. 03-750/1 od 12.03.1999. godine, a na osnovu kojeg je tokom krivičnog postupka pred Okružnim sudom u Prištini i Vrhovnim sudom Kosova utvrđeno da isti sadrži elemente krivičnog dela falsifikovanja dokumenta. Ova činjenica je potvrđena na osnovu Presude Opštinskog suda u Prištini PN. (k) br. 219/07 kojom je poništena presuda istog Suda C (P) br. 602/04 od 22.03.2006. godine."

54. Polazeći od gore navedenog obrazloženja Vrhovnog Suda i odluka prvostepenog i drugostepenog suda, Sud primećuje da su se redovni sudovi samo pozivali na ugovor o kupoprodaji, i činjenici da ovaj ugovor sadrži elemente krivičnog dela falsifikovanja dokumenta. Ipak, ni u jednoj odluci redovnih sudova u postupcima administrativnog spora, nisu dotakli pitanje krivice ili nevinosti podnositeljke zahteva. Vrhovni sud je samo pojasnio podnositeljki zahteva da “nije predstavila validne dokaze” i za ugovor o kupoprodaji “*je utvrđeno da sadrži elemente krivičnog dela falsifikovanja*”.

(ii) *Što se tiče navoda o skidanja naslova vlasništva nad poslovnim prostorom na proizvoljan način i van bilo kakvog postupka, zbog povrede principa pretpostavke nevinosti:*

55. Sud pre svega podseća da se drugi navod podnositeljke zahteva, u vezi sa “*proizvoljnim skidanjem naslova vlasništva*”, tiče njenog navoda o pretpostavci nevinosti, jer iz presude Vrhovnog suda [Pkl. br. 42/2010] od 23. avgusta 2010. godine, ona je proglašena krivom za krivično delo. U vezi sa ovom činjenicom, podnositeljka takođe navodi da “[...] *ne mogu tu biti elementi krivičnog dela ili suđenja o pitanju u slučaju odbijanja optužnice [...]*.”
56. Sud podseća da se postupak građanskog spora desio kao posledica žalbe lica S. R. u KAK, a koja je tražila da se poništi registracija poslovnog prostora na ime podnositeljke zahteva kao i da se taj prostor registruje na njeno ime. Posledično, KAK je poništio registraciju ovog dela zgrade u Registru prava nad nepokretnom imovinom na ime podnositeljke zahteva, zbog ne-posedovanja odgovarajuće dokumentacije. Sud podseća da je lice S.R. bila prisutna u svojstvu oštećene strane u setu krivičnih postupaka.
57. Sud, u vezi sa ovim navodima, pre svega primećuje da je Vrhovni sud usvojio presudi [Pkl. br. 42/2010], odbio optužbe protiv podnositeljke zahteva, zasnivajući to na član 389 stav 4 PZKPRK, koji navodi sledeće:

Član 389

Sud donosi presudu kojim se optužba odbija ako:

4) Je istekao period zastarevanja, optuženi je aktom amnestije ili pomilovanja oslobođen od gonjenja, ili ako postoje druge okolnosti koje sprečavaju krivično gonjenje”.

58. Samim tim, Vrhovni sud je u svojoj presudi [Pkl. br. 42/2010] prihvatio zahtev za zaštitu zakonitosti podnositeljke zahteva i na gore navedenom zakonskom osnovu, izmenio je Presude nižestepenih sudova, odnosno konačnu odluku Opštinskog suda u Prištini [P. br. 219/2007] od 19. juna 2007. godine, i Presudu Okružnog suda u Prištini [Ap. br. 468/2007] od 24. februara 2010. godine, tako da je protiv podnositeljke zahteva odbijena optužba (na osnovu člana 389 stav 4 PZKPRK).
59. Sud primećuje da u slučajevima Presude u kojima se odbija optužba, redovni sudovi odlučuju o odgovarajućem postupku, ograničavajući se samo na razloge odbijanja a ne i na meritumu slučaja. Vrhovni sud se u svojoj Presudi [Pkl. nr. 42/2010] pozvao samo na pitanje zastarevanja krivičnog gonjenja, dok u vezi sa

radnjama podnositeljke zahteva kao što je predstavljanje privatnog ugovora o kupoprodaji stana, sa falsifikovanim potpisima u parničnom postupku, kao dokaz, su nezakonite radnje, i da je ovim izvršeno krivično delo falsifikovanje dokumenta.

60. U ovom konkretnom slučaju, Sud primećuje da je Vrhovni sud u svojoj Presudi [Pkl. br. 42/2010], naglasio:

“Radnje [podnositeljke zahteva] – predstavljanje privatnog ugovora o kupoprodaji stana, sa falsifikovanim potpisima u parničnom postupku, kao dokaz, bez ikakve sumnje su nezakonite i inkriminišući akt, zato što je taj ugovor služio njoj u parničnom postupku kao dokaz o vlasništvu.

Ali, radnje osuđene se ne mogu svrstati pod pravnim normama legalizacije lažnog sadržaja, predviđenih u članu 334 stav 1 ZPP-a, zbog činjenice, kako je to navedeno iznad, da u takvim okolnostima nije realizovan niti jedan elemenat ovog krivičnog dela, već je svojim radnjama, bez ikakve sumnje, ona iscrpela sve elemente krivičnog dela falsifikovanja dokumente predviđenog u članu 332, stav 1 ZPP-a”.

61. Dalje, Sud primećuje da se u svojoj Presudi Vrhovni Sud pozvao na član 457 stav 1 tačka 1 a u vezi sa članom 389 tačka 4 PZKPK. U članu 457 PZKPK se predviđa:

Član 457 PZKPK-a

(1) Kada Vrhovni sud Kosova utvrdi da je zahtev za zaštitu zakonitosti osnovan, donosi presudu kojom, u zavisnosti od prirode povrede:

1) Preinačuje konačnu odluku

62. U ovom konkretnom slučaju, Sud primećuje da je Vrhovni sud u svojoj Presudi [Pkl. br. 42/2010], izmenio presude nižestepenih sudova, odnosno Opštinskog i Okružnog suda, donete u krivičnom postupku. To podrazumeva da su ove Presude, što se tiče podnositeljke zahteva, izmenjene samo u vezi sa optužbom, odnosno, tačkom zastarevanja krivičnog gonjenja.

63. Sud primećuje da u drugim slučajevima, po članu 457 stav (1) tačka 2, Vrhovni sud, u slučaju utvrđivanja kao osnovan zahteva za zaštitu zakonitosti, donosi presudu kojom, uzimajući u obzir vrstu povrede:

2) Poništava u celini ili delimično odluke prvostepenog i višeg suda ili samo odluku višeg suda i predmet vraća na ponovno odlučivanje ili ponovno suđenje prvostepenom ili višem sudu.

64. Iz ovoga proizilazi da Presuda Vrhovnog suda [Pkl. br. 42/2010] u vezi sa poništenjem Presude Opštinskog suda u Prištini C. br. 602/04 od 22. marta 2006. godine, i ugovora od 12. marta 1999. godine, o kupoprodaji poslovnog prostora, nije izmenjena od strane Vrhovnog suda u njegovoj presudi [pkl. br. 42/2010]. Ova tačka je navedena i u argumentima podnositeljke zahteva, koja naglašava da ista sudska instances u krivičnom postupku ne može da poništi konačnu presudu iste te instance.

65. Sud, u ovom slučaju, podseća na Presudu Opštinskog suda u Prištini, P. br. 219/07 od 19. februara 2007. godine, gde je Opštinski sud obrazložio u vezi sa ovim pitanjem, na osnovu člana 114 PZKPK, poništava se i Presuda Opštinskog suda u Prištini C. nr. 602/04 od 22. marta 2006. godine i poništava se i ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora od 12. marta 1999. godine.
66. Na osnovu gore navedenog, Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije uspela da potvrdi i da podrži svoje navode u vezi sa tim da su redovni sudovi tokom grupe postupaka administrativnog spora povredili stav 5 člana 31 Ustava. Zaključci Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda u grupi postupaka administrativnog spora podržavaju njihova obrazloženja u relevantnim zakonskim propisima koji su povezani sa pitanjem dokumentacije da bi se utvrdilo pravo vlasništva, pozivajući se tako na relevantne odredbe Zakona br. 2002/5 o Osnivanju Registra za Prava na Nepokretnu Imovinu i Administrativnog Uputstva mshp. br. 2004/03 – o primeni Zakona o Osnovanju registra za Prava na Nepokretnu Imovinu, čije imovinske zahteve podnositeljka zahteva nije ispunila.
67. Sud, podsećajući na navode podnositeljke zahteva koja tvrdi povredu određenih zakonskih odredbi, naglašava da nije zadatak suda da se bavi činjeničnim ili pravnim pogreškama koje su navodno počinili redovni sudovi prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim ako su, i u meri u kojoj su, možda povredili prava i slobode zaštićene Ustavom (Ustavnost). Naime, zadatak redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila proceduralnog i materijalnog prava. Vidi, *mutatis mutandis*, predmet Evropskog suda za Ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, Presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
68. U ovom konkretnom predmetu, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije uspela da argumentuje kako je primena zakonskih odredbi od strane redovnih sudova u njenom predmetu rezultirala povredom njenih ustavnih prava.
69. Sud takođe smatra da se podnositeljka zahteva ne slaže sa ishodom postupaka pred redovnim sudovima. Ipak, nezadovoljstvo podnositeljke zahteva ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a, *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, odluka od 26. jula 2005. godine, stav 21).
70. Sud smatra da podnositeljka zahteva nije podržala navode da su relevantni postupci na neki način bili nepravilni ili proizvoljni i da je osporenom odlukom došlo do povrede prava i sloboda koje su zagarantovane Ustavom i EKLJP-om (vidi, *mutatis mutandis* predmet ESLJP-a, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, odluka od 30. juna 2009. godine).
71. Dalje, u vezi sa navodima podnositeljke koji se tiču njenog prava na zaštitu imovine, koje je zagarantovano članom 46 Ustava i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a, Sud primećuje da član 1 Protokola br. 1 i EKLJP-a ne garantuje pravo na dobijanje vlasništva (Vidi, *mutatis mutandis* predmet ESLJP-a, *Van der Mussele protiv Belgije*, Presuda od 23. novembra 1983. godine, stav 48 i

predmet ESLJP-a, *Slivenko i drugi protiv Letonije*, Presuda od 9. oktobra 2003. godine, stav 121).

72. Podnositeljka zahteva može tvrditi povredu člana 1 Protokola br. 1 EKLJP-a samo u toj meri u kojoj se osporene odluke tiču njenog "*vlasništva*". U smislu ove odredbe, "*posed*" može predstavljati "*postojeći posed*", uključujući potraživanja, u pogledu kojih podnosilac zahteva može tvrditi da ima bar "*legitimno očekivanje*" da će dobiti neko imovinsko pravo. Suprotno tome, nada da će se priznati imovinsko pravo koje je bilo nemoguće uživati delotvorno, ne može se smatrati "*posedom*" u okviru značenja člana 1. Protokola br. 1 EKLJP-a, niti se uslovno potraživanje koje prestaje kao rezultat neispunjenja uslova može smatrati zahtevom (vidi predmet ESLJP-a *Prine Hans-Adam II od Lihtenstajna protiv Nemačke*, br. 42527/98, stavovi 82-83, i predmet ESLJP-a *Gratzinger i Gratzingerova protiv Republike Češke*, Rešenje o prihvatljivosti od 10. Jula 2002. Godine, stav 69 kao i vidi *mutatis mutandis* predmete Ustavnog suda, KI44/16, *Biljana Topko*, Rešenje o neprihvatljivosti od 31. marta 2017. godine, stav 41. i KI26/18, podnosilac "*Jugokoka*", Rešenje o neprihvatljivosti od 26. septembra 2018, stav 49).
73. Kao zaključak, Sud utvrđuje da podnositeljka zahteva nije podnela dokaze, činjenice i argumente koji pokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na neki način počinili ustavne povrede njenih prava koja su zagantovana Ustavom, odnosno, njenog prava na pretpostavku nevinosti koje je zagantovano stavom 5 člana 31 i prava na zaštitu imovine zagantovanog članom 46 Ustava.
74. Samim tim, Sud donosi zaključak da je zahtev očigledno neosnovan po ustavnim osnovama i proglašava se neprihvatljivim, u skladu sa članom 113.7 Ustava i pravilom 39 (2) Poslovnika.

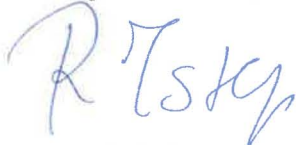
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i u skladu sa pravilima 39. (2) i 59. (2) Poslovnika, dana 11. decembra 2019. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

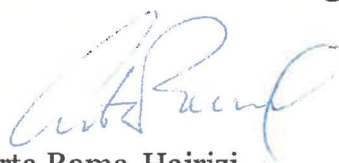
Sudija izvestilac



Remzije Istrefi-Peci



Predsednica Ustavnog suda



Arta Rama-Hajrizi